

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét (HUBN20058) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

egyeztetett anyag

**Eger
2014**

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Tölgy Természetvédelmi Egyesület
(Gödöllő)
Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)

Felelős tervező:

Harmos Krisztián
Schmotzer András

Közreműködő szakértők:

dr. Juhász Péter
Kalmár Zsuzsanna
dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Lantos István
Mező Hedvig
Pintér Balázs
dr. Sárospataki Miklós
Szabóky Csaba

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.

Fotódokumentáció:

Pintér Balázs

Tartalomjegyzék

1.A terület azonosító adatai.....	1
1.1.Név.....	1
1.2.Azonosító kód.....	1
1.3.Kiterjedés.....	1
1.4.A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	1
1.4.1.Jelölő élőhelyek.....	1
1.4.2.Jelölő fajok.....	1
1.5.Érintett települések.....	1
1.6.Egyéb védetség kategóriák.....	2
1.7.Tervezési és egyéb előírások.....	2
1.7.1.Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2.Településrendezési eszközök.....	2
1.7.3.Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	2
1.7.4.Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	2
1.7.5.Halgazdálkodási tervek.....	2
1.7.6.Vízgyűjtő-gazdálkodási terv.....	2
1.7.7.Egyéb tervek.....	2
2.Veszélyeztető tényezők.....	3
3.Kezelési feladatok meghatározása.....	5
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	5
3.1.1.Fő célkitűzések.....	5
3.1.2.További célok.....	6
3.2.Kezelési javaslatok.....	6
3.2.1.Élőhelyek kezelése.....	7
3.2.2.Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	22
3.2.3.Fajvédelmi intézkedések.....	22
3.2.4.Kutatás, monitorozás.....	22
3.2.5.Mellékletek.....	24
3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	26
3.3.1.Agrártámogatások.....	26
3.3.2.Pályázatok.....	27
3.3.3.Egyéb.....	27
3.4.A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	27
3.4.1.Felhasznált kommunikációs eszközök.....	27
3.4.2.A kommunikáció címzettjei.....	28
3.4.3.Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	29
4.Térképek.....	29
5.Fotódokumentáció.....	38

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvben határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM-rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM-rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Bujáki Csirke-hegy és Kántor-rét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20058
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	170 ha
--------------------------------	--------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 40A0* - Szubkontinentális peripannon cserjések
- 6240* - Szubpannon sztyeppék
- 91H0* - Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel
- 6210 - Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
- 7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

(*-val jelölve a kiemelt jelentőségű jelölő élőhelyek)

1.4.2. Jelölő fajok

- leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
- magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti. térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Bér	Nógrád	67,7	2,6
Buják	Nógrád	102,8	1,9

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
országos ökológiai hálózat	-	magterület	170 ha (100%)	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Országos és/vagy helyi jelentőségű védett terület hiányában természetvédelmi kezelési terv nem készült.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 29/2005. (XII. 01.) Kgy. Rendelete Nógrád Megye Területrendezési Tervéről (http://megye.nograd.hu/ter_rend/nograd_ter_rend.pdf)
- Településrendezési tervek:
  - Buják község Településszerkezeti Tervéről szóló 115/2003. (VI. 27.) önkormányzati határozat, valamint Buják Helyi Építési Szabályzatáról szóló 8/2005 (V. 20.) önkormányzati rendelet.
  - Bér község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 4/2001 (VIII. 30.) önkormányzati rendelet. Bér község településfejlesztési koncepciójáról szóló 14/2004 (VI.24.) határozat

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található és a Berceli erdőtervezési körzetbe tartozik. A körzeti erdőterv 2009. január 1. és 2018. december 31. között hatályos (Törzskönyvi száma: 24/2009.; https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatosag/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület a Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Börzsöny-nógrád-gödöllői vadgazdálkodási körzetébe tartozik (II./1.), az érintett vadgazdálkodási egység száma: 652510 – Dám Vadásztársaság (Buják) (http://www.vmi.szie.hu/adattar/pdf/korz_ff.pdf alapján)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

A tervezési területen nincs nyilvántartott halgazdálkodási vízterület.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

A tervezési terület a Tisza vízgyűjtő 2-10. azonosítóval rendelkező „Zagyva” egységéhez tartozik (Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, 2009. május): http://vizeink.hu/files/konza_2-10_vegl_jh.pdf

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb a tervezési területtel kapcsolatos fejlesztési tervek nem ismertek.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód változása	L	10	láprét (7230) – nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) A Kántor-rét mocsárrétje, magaskórósa (6510) láprét fragmentuma (7230) élőhelyeknél és a hozzá köthető nagy tűzlepkénél (<i>Lycaena dispar</i>) a művelés felhagyásával jelentős szegélyesedés és záródás következik be.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	5	láprét (7230) – nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) Az előző pontnál ismertetett művelés elmaradása elsősorban a kaszálások hiányában mutatkozik meg.
B02	erdőgazdálkodás (beleértve az ültetvényeket is)	M	15	molyhos tölgyesek (91H0) – magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>) A honos erdőállományokban (elsősorban a jelölő molyhos tölgyesekben / 91H0/ és a hozzá köthető fajok (elsősorban a jelölésre javasolt magyar tavaszi fésűsbagoly – <i>Dioszeghyana schmidtii</i>) esetében a vágásos gazdálkodás, kapcsolatos az akác által jelzett inváziós nyomással (lásd I01 veszélyeztető tényező) fokozott veszélyforrásként jelentkezik.
E03	szemét, hulladék	L	1	molyhos tölgyesek (91H0) A belterületek relatív közelsége és a jó úthálózat megléte miatt – elsősorban az erdőterületek fokozottan ki vannak téve a háztartási hulladék kihelyezésének. A hulladékkal borított területeken a talaj nitrogénben feldúsulhat, melyet a növényzet negatív irányú változása is követ.
F03.01.01	vadak károkozása (túltartott vadállomány)	M	95	láprétek (7230), félszáraz gyepek (6210) – leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) A túltartott vadállomány, különösen a vaddisznó a gyepek állandó bolygatásával egyrészt fizikailag veszélyezteti a jelölő élőhelyeket és jelölő fajként szereplő leánykőkörcsint (<i>Pulsatilla grandis</i>), másrészt a megbolygatott talajfelszín kiindulási pontként szolgál inváziós fajok terjedéséhez, illetve ellehetleníti a területkezelést (pl. gépi kaszálás).
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	M	10	Sztyepprétek (6240), a félszáraz gyepek (6210), molyhos tölgyesek (91H0) – leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) A területet folyamatosan, változó in-

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				tenzitással használják terepmotorozásra, kvadozásra. A tevékenység az általános zavaró jellegénél túl (l. hanghátás) a sztyepprétek (6240), félszáraz gyepek (6210) és molyhos tölgyesek (91H0) esetén talajeróziót okoz, ahová több esetben pionír gyomfajok telepednek be. A leánykörtörű állomány is több esetben károsodott az elmúlt évtizedben.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	70	félszáraz gyepek (6210), sztyepprétek (6240), sztyeppcserjések (40A0), molyhos tölgyesek (91H0) – magyar tavaszi-fésűsbagoly (<i>Dioszeghyana schmidtii</i>) A nem művelt, és a vad által bolygatott területeken (pl. zártkerti felhagyott gyümölcsösökben) folyamatos az inváziós növények térhódítása. Az akác foltok felől az akác sarjak terjedése, valamint a kanadai aranyvessző (<i>Solidago canadensis</i>) és a selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) megjelenése jelent veszélyeztető tényezőt. Az inváziós fajok előretörése általános leromlást (degradációt) okoz a területen.
I02	problémát jelentő őshonos fajok	M	30	félszáraz gyepek (6210), sztyeppcserjések (40A0) – leánykörtörű (<i>Pulsatilla grandis</i>) A szárazgyepekben és a sztyeppcserjésekben a siskanádtippán (<i>Calamagrostis epigeios</i>) és/vagy a fenyérfű (<i>Bothriochloa ischaemum</i>) nagyfokú előretörése is jelentkezik. Utóbbi közvetlenül veszélyeztethet közösségi jelentőségű növényfajokat is (leánykörtörű – <i>Pulsatilla grandis</i>).
K01.03	kiszáradás	H	5	lápérét (7230) A Kántor-réten a források vízhozamának csökkenésével a lépréti növényegységek (7230) átalakulnak magasásossá, mocsárrétté (6510). Közvetve így a mocsarakhoz köthető közösségi jelentőségű fajok élettere is szűkül.
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	H	70	félszáraz gyepek (6210), sztyepprétek (6240), sztyeppcserjések (40A0), molyhos tölgyesek (91H0) - leánykörtörű (<i>Pulsatilla grandis</i>) A regenerálódó félszáraz gyepek, sztyepprétek és sztyeppcserjések a szukcesszionális változások miatt cserjésednek, erdősülnek (6210, 6240, 40A0). Hasonló folyamatok játszódnak le a lápérétek és a mocsárrétek esetében is. első lépésként szegélyesedés indul

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				meg, mely kedvezőtlen esetben inváziós fajok előretörését is hozhatja (pl. kanadai aranyvessző – <i>Solidago canadensis</i>). A záródás erősödésével a fényigényes sztyeppréti elemek élettere szűkül (pl. leánykökörccsin – <i>Pulsatilla grandis</i>).
Kívülről jelentkező hatás:				
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	3	lápér (7230) Az érintkező szántóföldek felől a növényvédő szerek beemosódása jelentkezik, melynek hatására a szivárgó vizek tápanyagban dúsulnak. Ez kedvezőtlenül hat a lápér fajösszetételére, struktúrájára.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Kiemelt fontosságú cél a következő fajok / élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása, lehetőség szerinti fejlesztése:

- meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia) (*fontos orchidea-lelőhelyek) (6210)
- pannon molyhos tölgyesek (91H0)
- szubkontinentális peri-pannon cserjések (40A0)
- mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)
- leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*)

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

3.1.1. Fő célkitűzések

- A területen található erdőssztyepp vegetációs mozaikok, valamint a hozzájuk köthető növény- és állatvilág kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, kiemelten a félszáraz gyepek (6210) élőhely típus cserjésedésének, akácosodásának visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A félszáraz gyepek (6210) élőhely típus kevésbé érzékeny állományainak fenntartása legeltetéssel / kaszálással;
- A sztyeppcserjések (40A0) élőhely típus állományai fennmaradásának biztosítása az erdők és a gyepek kezelése során;
- A területen található természetszerű erdők (kiemelten pannon molyhos tölgyesek /91H0/) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, különösen az idős állományrészek, faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;

- A molyhos tölgyes (91H0) élőhely típusba tartozó erdőssztyepp jellegű, gyepekkel mozaikoló állományrészek jelenlegi kedvező állapotának fenntartása;
- A leánykőkörcsin (*Pulsatilla grandis*) populáció élőhelyéül szolgáló gyepterület fenntartása / fejlesztése cserjeirtással, fűavar eltávolítással;
- A Kántor-réten található láprét (7230 élőhely) és annak pufferzónáját alkotó mocsárrét és magassásos kézi kaszálással történő helyreállítása, az élőhely hidrológiai viszonyainak fenntartása / javítása.

3.1.2. További célok

- A prioritások között nem szereplő erdei élőhely (pannon cseres-tölgyesek /91M0/) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / elérése, különösen az idős állományrészek, faegyedek, valamint holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve az akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A területen található, a félszáraz- és sztyeppréti élőhely típusokba nem sorolható másodlagos gyepek kedvező természetvédelmi helyzetének (cél a jelölő gyep élőhely típusokká / 6210, 6240/ alakulás) elérése, elsősorban legeltetéssel/kaszálással, illetve a cserjésedés, akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A természetszerű erdők változatos állományszerkezetének, elegyességének fenntartása/elérése, különös tekintettel a tavaszi-fésűsbagoly /*Dioszeghyana schmidtii*/ élőhelyi igényeire;
- Gyepkezelések során a szegélycserjések, cserjés sávok és foltok részleges kímélete (különösen a sárga gyapjasszövő /*Eriogaster catax*/ állományai érdekében), valamint hagyásfák, ligetes fásportok megtartása;
- Az inváziós fafajokkal fertőzött erdőállományok természetességének javítása, elsősorban az akácosodás visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlannyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület igen mozaikos, így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található fűzbokros részek, sztyepprétek cserjésedő foltjai, stb.).

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

Fontos a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás javaslatok elkülönítése. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a

gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

A tervezési területen a rét/legelőgazdálkodás, illetve az erdőgazdálkodás dominál, a kezelési egységek szintjén célszerű a kezelési javaslat előírásokat megfogalmazni.

A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem támogandó (a zártkerti nem gyep művelési ágú ingatlanok kivételével).

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: zonális erdőtársulások (cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek)

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez soroltuk azokat a többé-kevésbé zárt erdőállományokat, melyek cseres- és gyertyános-tölgyesekként kerültek térképezésre. Erdőtervezett területek tartoznak ide, melyek gazdasági jelentőséggel bírnak.

(b) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: L2a – Cseres-kocsánytalan tölgyesek; K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek; 91G0 – Pannon gyertyános-tölgyesek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Bér 0103/2 (*), 0110/10 (*), 0110/118 (*), 0110/119 (*), 0110/314 (*), 0110/322 (*); Buják 0163/7
- érintett erdőrészlet(ek): Bér 20 B (*), C, D, E, F (*), G (*), CE, 26 B (*), TI1 (*); Buják 122 A

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás:

- Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód választása (elsősorban a magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) védelme érdekében). A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állományszerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-töl-

gyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítóvágást, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk.

Vadgazdálkodás:

- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a Berceli erdőtervezési körzet erdőterve (törzskönyvi száma: 24/2009.), illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése további, illetve a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)
- Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m³/ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása. (E21)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)

- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában. (E38)
- A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása. (E41)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal. (E51)
- Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása. (E57)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően. (E68)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedét is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (E95)

Vadgazdálkodási előírási javaslatok:

- Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA02)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Természetességi állapotuk viszonylag kedvező fajösszetétellel, de leromlott szerkezettel jellemezhető. A terület közösségi jelentőségű állatfajainak egy része, valamint további értékes növény- és állatfajok fordulnak elő ebben a kezelési egységben.

A zonális erdőtársulásra javasolt erdőkezelések a jelenlegi természetesség fenntartását, természetes úton és erdőgazdálkodási beavatkozásokkal elősegítve történő javulását szolgálják. A közösségi je-

lentőségű élőhely-típusok karakterének megőrzése/javítása mellett, ezekhez az élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű fajok (magyar tavaszi-fésűsbagoly – *Dioszeghyana schmidtii*, nagy hőscincér – *Cerambyx cerdo*, nagy szarvasbogár – *Lucanus cervus*) védelmi helyzetének javítását is szolgálják. A legfontosabb erdőkezelési feladatok között jelentkezik az akác visszaszorítása, terjedésének megakadályozása.

KE-2 kezelési egység: melegkedvelő tölgyesek

(a) Kezelési egység meghatározása:

A terület egyetlen nagyobb összefüggő, erdőtervezett melegkedvelő tölgyes állománya került ebbe a kezelési egységbe. (A kisebb molyhos tölgyes fragmentumokat a KE-4 kezelési egységhez soroltuk be.) Az állomány fajösszetétele kedvező, szerkezeti jellemzői leromlottak, de egyes fontos élőhelyszerkezeti elemek (holt fa, odvas fa, erdőszegély) jelen vannak. Mind az erdőssztyepp-, mind az erdei élővilág, köztük közösségi jelentőségű fajok kiemelkedő jelentőségű élőhelye. Gazdasági jelentősége kicsi. Egyes inváziós fajok (főként az akác és az orgona) jelen vannak állományában.

(b) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: L1 – Mész- és melegkedvelő tölgyesek / érintett Natura 2000 élőhelyek: 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Bér 0110/10 (*), 0110/318, 0110/319 (*), 0110/321 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): Bér 20 G (*), 26 C

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Erdőgazdálkodás:

- Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód választása (elsősorban a magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*) védelme érdekében). A legfontosabb erdőkezelési teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állományszerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-tölgyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítóvágást, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk.

Vadgazdálkodás:

- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a Berceli erdőtervezési körzet erdőterve (törzskönyvi száma: 24/2009.), illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése további, illetve a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében. (E01)
- A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés. (E03)
- Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt). (E08)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével. (E10)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 méter széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)
- Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása. (E24)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban. (E26)
- A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása. (E27)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A vágásterületen történő égetés mellőzése. (E50)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdősitések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják. (E75)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)
- A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével. (E95)

Vadgazdálkodási előírási javaslatok:

- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA2)
- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA3)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fás- és lágyszárú fajok visszaszorítása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A területen található nagyobb, összefüggő melegkedvelő tölgyes állomány, mint közösségi jelentőségű élőhelytípus és közösségi jelentőségű fajok élőhelye, nagy természetvédelmi jelentőséggel bír. Az élőhelytípusra javasolt erdőkezelések a jelenlegi természetesség fenntartását, természetes úton történő javulását szolgálják. A legfontosabb erdőkezelési feladatok között jelentkezik az inváziós fásszárúak visszaszorítása, terjedésének megakadályozása.

KE-3 kezelési egység: elakácosodott származékerdők

(a) Kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület telepített, valamint spontán terjedéssel létrejött akácosai, akác elegyes jellegű erdei kerütek ebbe a kezelési egységbe. A legkisebb természetvédelmi értéket képviselő, az akác terjedési gócaként is számon tartható élőhelyek, melyek átalakítása őshonos fafajokból álló állományokká fontos fejlesztési célként jelenik meg.

(b) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: S1 – Akác ültetvények; S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai / érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Bér 0103/2 (*), 0110/10 (*), 0110/118 (*), 0110/119 (*), 0110/315 (*), 0110/316, 0110/322 (*), 0110/285 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): Bér 20 A, F (*), 24 H, I, 26 B (*)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Vadgazdálkodás:

- Apróvad kibocsátása nem javasolt

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a Berceli erdőtervezési körzet erdőterve (törzskönyvi száma: 24/2009.), illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E07)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembevételével. (E09)
- A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m³/ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. (E16)
- Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete. (E19)
- Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében) (E25)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal. (E51)
- Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. (E58)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása. (E62)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyp) történő hasznosítása. (E67)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)

Vadgazdálkodási előírás-javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)
- A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. (VA2)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Elsődleges élőhelyfejlesztési javaslat az elakácosodott származékerdők szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő tájhoz fajokból álló erdőkké.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely az élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az elakácodosott származékerdők a tervezési területen zárványként, illetve a természet szerű (sokszor közösségi jelentőségű) erdők szomszédságában helyezkednek el. A kezelési javaslatok a természetességi állapotuk javulását, az inváziós növényfajok terjedésének megakadályozását, valamint az erdőgazdálkodási beavatkozások közvetlen negatív hatásainak megelőzését szolgálják.

KE-4 kezelési egység: félszáraz irtásrétek, sztyepprétek, sztyeppcserjések

(a) Kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület legnagyobb természetvédelmi jelentőséggel bíró kezelési egysége, mely több közösségi jelentőségű élőhely-típus és faj, valamint számos védett és fokozottan védett faj élőhelye. A szőlőföldek felhagyásával kialakult fajgazdag, jó természetességi állapotú irtásréteken, sztyeppréteken és sztyeppcserjéseken kívül a velük élőhely-komplexet alkotó kisebb molyhos tölgyes foltokat is ide soroltuk.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: H3a – Köves talajú lejtősztyepek; H4 – Félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdőssztyepprétek; H5 – Lössgyepek, kötött talajú sztyepprétek; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (részben); M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők / érintett Natura 2000 élőhelyek: 40A0 - Szubkontinentális peripannon cserjések; 6210 – Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6240 – Szubpannon sztyeppék; 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): leánykőöröcsin (*Pulsatilla grandis*), magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), csíkos medvelepke (*Euplagia quadripunctaria*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*), nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- érintett földrészlet(ek): Bér 0110/40 (*), 0110/283 (*), 0110/284 (*), 0110/286 (*), 0110/287, 0110/288, 0110/289, 0110/290, 0110/291, 0110/292, 0110/293, 0110/294, 0110/295, 0110/296, 0110/297 (*), 0110/298 (*), 0110/299 (*), 0110/304 (*), 0110/306 (*), 0110/321 (*), 0110/322 (*), Buják 0163/3, 0163/4, 0163/8 (*), 0163/9, 0163/10, 0163/11, „zártkert” (*)
- érintett erdőrészlet(ek): Bér 26 B (*)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Javasolt a kaszáló művelési ág megtartása, illetve ez irányú művelési ág váltás.
- Ültetvények létesítése nem javasolható, kivéve a természetvédelmi kezelővel egyeztetett helyen és módon szórványgyümölcsösök létrehozását.
- Optimális kezelésként a természetvédelmi célú cserje- és inváziós fásszárú-irtás, valamint a kézi- és kis talajnyomású gépekkel történő őszi kaszálás adható meg.
- A gazdálkodás az erdőssztyepp jelleg (facsoportok és egyes fák, cserjés foltok, változatos gyepruktúra) megtartásával javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat. Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a Berceli erdőtervezési körzet erdőterve (törzskönyvi száma: 24/2009.), illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok:

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani. (GY32)
- Kaszálás augusztus 15. után lehetséges. (GY76)
- Kézzel történő kaszálás. (GY126)

Vadgazdálkodási előírási javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Élőhelyfejlesztési javaslatként a cserjésedés és spontán erdősülés visszaszorítása, valamint az inváziós fásszárúak eltávolítása adható meg. Fontos itt is megjegyezni, hogy az élőhelyfejlesztések során a sztyeppcserjések és a molyhos-cseres-tölgyes erdőfoltok, az erdőssztyepp-cserjések, illetve az idős hagyasfák teljes kíméletét, valamint a töviskes cserjések részleges kíméletét indokolt biztosítani.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A területen található erdőssztyepp-mozaikok, mint közösségi jelentőségű élőhelytípusok és közösségi jelentőségű fajok élőhelyei, nagy természetvédelmi jelentőséggel bírnak. Az élőhelytípusra javasolt kezelések a jelenlegi természetesség fenntartását, javulását szolgálják. A legfontosabb kezelési feladatok között jelentkezik az inváziós fásszárúak visszaszorítása, terjedésének megakadályozása.

KE-5 kezelési egység: felhagyott és még művelt kiskertek, száraz legelők

(a) Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe soroltuk a már javarészt felhagyott szőlőket, kisparcellás szántókat, valamint leromlott állapotú legelőket.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek; T6 – Extenzív szántók; T8 – Extenzív szőlők és gyümölcsösök; T10 – Fiatal parlag és ugar / érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*)
- érintett földrészlet(ek): Bér 0110/7, 0110/8, 0110/9 (*), 0110/25, 0110/26, 0110/27, 0110/28, 0110/29, 0110/30, 0110/31, 0110/32, 0110/33, 0110/34, 0110/35, 0110/36, 0110/37, 0110/38, 0110/39, 0110/40, 0110/41, 0110/42, 0110/43, 0110/44, 0110/45, 0110/46, 0110/47, 0110/48, 0110/49, 0110/50, 0110/51, 0110/52, 0110/53, 0110/322, 0110/299 (*), 0110/300 (*), 0110/301, 0110/302, 0110/303, 0110/304, 0110/305 (*), 0110/306 (*), 0110/314 (*), 0110/319, 0110/322 (*), Buják 0163/8 (*), 0163/9 (*), „zártkert” (*)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Nagyüzemi jellegű gazdálkodási formák nem javasoltak. A Natura 2000 terület célkitűzéseivel összhangban, elsősorban a bujái zártkert, valamint a béri legelő művelési ágú földrészletek mezőgazdasági hasznosítása javasolható. A hasznosítás számos formája (szőlő- és gyümölcsstermesztés, szántóföldi és kerti kultúrák, kaszálás, legeltetés) megfelelő, de (lehetőség szerint) indokolt a kis térléptékű hasznosítás fenntartása. Több hektáros táblásítás, intenzív (kemikáliákon alapuló) hasznosítási rendszerek, valamint inváziós fajokból álló kultúrák nem javasolt.
- Környezetkímélő gazdálkodási módszerek javasoltak.
- Inváziós növények telepítése nem javasolt.

Vadgazdálkodás:

- zárttéri vadtartás és vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok:

- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet. (GY24)
- A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező. (GY30)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Éjszakázó helyek, ideiglenes karamok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117).

Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok:

- Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos (SZ21)
- Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 hektár (SZ28)
- Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vehetők. (SZ67)

Vadgazdálkodási előírás javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az utóbbi évtizedben csaknem teljesen felhagyott, zavart növényzetű területek kisléptékű mozaikja adja ezt a kezelési egységet. Kezelési javaslatainkkal a hagyományos gazdálkodás fennmaradását, az inváziós fajok visszaszorítását kívánjuk elérni. A kezelési cél a területre jellemző gazdálkodási módok fenntartása, felélesztése. Ezek lehetnek a legeltetés, kaszálás, szőlő- és gyümölcsös művelés, (lehetőleg) kisparcellás szántóföldi gazdálkodás. Mivel kisebb foltokban több közösségi jelentőségű élőhely és faj (pl. fűszáraz gyepek, sztyeppcserjés, ill. farkasalmalepke – *Zerynthia polyxena*) érintett-

sége is fennáll, így az extenzív gazdálkodási javaslatok közvetve ezek fennmaradását is szolgálhatják.

KE-6 kezelési egység: mocsárrétek, magassárrétek és üde magaskórósok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A Kántor-rét nagy részét kitevő mocsárréti komplexum került ebbe a kezelési egységbe. Természetességi állapota változó, a még fajgazdag, védett növény- és állatfajoknak otthont adó foltoktól a szántóval érintkező, gyomosodó üde gyepig. Jellemzője, hogy legalább másfél évtizede nem volt kezelve, így részén a rekettyefüzes kezd záródni.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: B1a - Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B5 – Nem zsombékoló magassárrétek; D34 – Mocsárrétek; D6 – Ártéri és mocsári magaskórósok, árnyas, nyirkos szegélynövényzet; OB – Jellegtelen üde gyeppek; P2a – üde- és nedves cserjések / érintett Natura 2000 élőhelyek: 6510 – Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0151/17 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Kaszálóként történő hasznosítása javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felületés nem megengedett. (GY01)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)

- A gyepék cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzetipark-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)

Vadgazdálkodási előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(h) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a mocsárréti élőhelyek állapotának javulását, a közöttük zárványként megjelenő lápréti élőhelyet érő negatív hatások csökkentését szolgálják. Az élőhelyek javításán keresztül egyes közösségi fajok (pl. nagy tűzlepke – *Lycaena dispar*, vöröshasú unka – *Bombina bombina*) életfeltételei is javulhatnak.

KE-7 kezelési egység: lápréti fragmentumok

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület kis kiterjedésű gyapjúsásos láprét foltja került ebbe a kezelési egységbe, melynek elkülönítését a vizenyős jelleg és a láprét érzékenysége indokolta. Az adott év vízviszonyaitól nagyban függő, több védett fajnak otthont adó élőhely.

(b) Kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: D34 – Mocsárrétek / érintett Natura 2000 élőhelyek: 7230 – Mészkevelő üde láp- és sásrétek
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- érintett földrészlet(ek): Buják 0151/17 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén csak természetvédelmi célú kaszálás javasolható kezelésként.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

Vízgazdálkodás

- A lápréti élőhely vízellátását biztosító kisvízfolyáson nem javasolt olyan vízügyi beavatkozás végzése, amely negatívan érintheti az élőhely vízellátását.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Felülvetés nem megengedett. (GY01)
- Fogasolás nem megengedett. (GY09)
- Tárcsázás nem megengedett. (GY10)
- Gyepszellőztetés nem megengedett. (GY12)
- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás (GY20)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges. (GY29)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)
- Kaszálás augusztus 1. után lehetséges. (GY75)
- Kézzel történő kaszálás. (GY126)

Vadgazdálkodási előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós javaslat a lápréten jelenleg több éve halmozódó fűavar levágása és kézi módszerrel történő eltávolítása. Az élőhely állapotának további javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési és fenntartási javaslatok a kis kiterjedésű, sérülékeny lápréti élőhely állapotának javulását szolgálják. A láprétek országos szinten is igen veszélyeztetett élőhelytípusnak tekinthetők, a tervezési terület táji környezetében is igen ritkák, legtöbbször pár 10 négyzetméteres élőhelyfoltokról beszélhetünk. A láprétek természetességét több régiós szinten is ritka karakterfaj megléte igazolja (pl. ujjaskosbor fajok – *Dactylorhiza* spp., gyapjúsás fajok – *Eriophorum* spp.).

KE-8 kezelési egység: szántóterületek

(a) Kezelési egység meghatározása:

A Kántor-rét déli szélén, gyepterület művelési ágú terület elszántott része került ebbe az egységbe.

(b) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- érintett ÁNÉR élőhelyek: T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák / érintett Natura 2000 élőhelyek: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Buják 0151/17 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): -

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- A kezelési egységet visszagyepesítés után a KE-6 kezelési egység részeként indokolt kezelni.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási berendezések elhelyezése, vadföldek kialakítása, vadkibocsátás nem javasolható a kezelési egység területén.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A területhasználat és a művelési ág besorolás nem egyezik. Mint gyepterület hasznosítású terület vonatkozik rá a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet, mely ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Szántóterületekre vonatkozó előírás javaslatok:

- Szántó füves élőhellyé alakítása gyeptelepítéssel (SZ52)
- Szántó füves élőhellyé alakítása spontán felhagyással (SZ53)

Vadgazdálkodási előírás javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat külön nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik. Maga az elszántás megszüntetése, ismételten gyepeként történő hasznosítás nem tekinthető élőhely-rekonstrukciónak.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A gyepterület művelési ágú földrészleten történt elszántás, miután gyomosodási gócot, illetve kemikália bekerülési lehetőséget jelent, ezért visszagyepesedése/visszagyepesítése, későbbi kaszálással történő hasznosítása és mocsárrétegekkel együtt történő kezelése indokolja kezelési javaslatunkat. A visszagyepesítés módja opcionális, lehetséges mind felhagyással (kezelt ugar, ill. parlag) vagy gyepterülettel (pl. füves-here).

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE) részletes leírásánál adtuk meg:

- KE-3 – elakácosodott származékerdők: elakácosodott származékerdők szerkezetátalakítása a termőhelynek megfelelő tájhozonyos fajokból álló erdőkké;
- KE-4 – élszáraz irtásrétek, sztyepprétek, sztyeppcserjések: cserjésedés és spontán erdősülés visszaszorítása, valamint az inváziós fásszárúak eltávolítása,
- KE-7 – lápréti fragmentumok: a több éve halmozódó fűavar levágása és kézi módszerrel történő eltávolítása.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az élőhelykezelések megvalósítása, mind az élőhelyek megőrzésére, területének növelésére, visszaállítására, és minőségének javítására irányuló törekvés, önmagában is komplex fajvédelmi intézkedések megvalósításának tekinthető. Az érintett kezelési egységeknél meghatározott javaslatok a jellemző fajok hosszú távú fennmaradását szolgálhatják. Közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatban az alábbi kezelési javaslatok adhatók meg:

- Magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*):

Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód választása az élőhelyét adó cseres-tölgyesekben és melegkedvelő tölgyesekben. A legfontosabb erdőkezelői teendő az inváziós fásszárúak visszaszorítása, a csertölgy jelenlegihez hasonló arányú jelenlétének biztosítása, az állomány szerkezeti jellemzők javítása. A területen található telepített cseres-tölgyesben, amennyiben az erdőgazdálkodó vágásos üzemmód mellett dönt, véghasználatként minél hosszabb felújítási idejű fokozatos felújítógátat, illetve hagyásfacsoportok kijelölését javasolhatjuk.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) a területen monitorozás nem zajlik.

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott monitorozási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

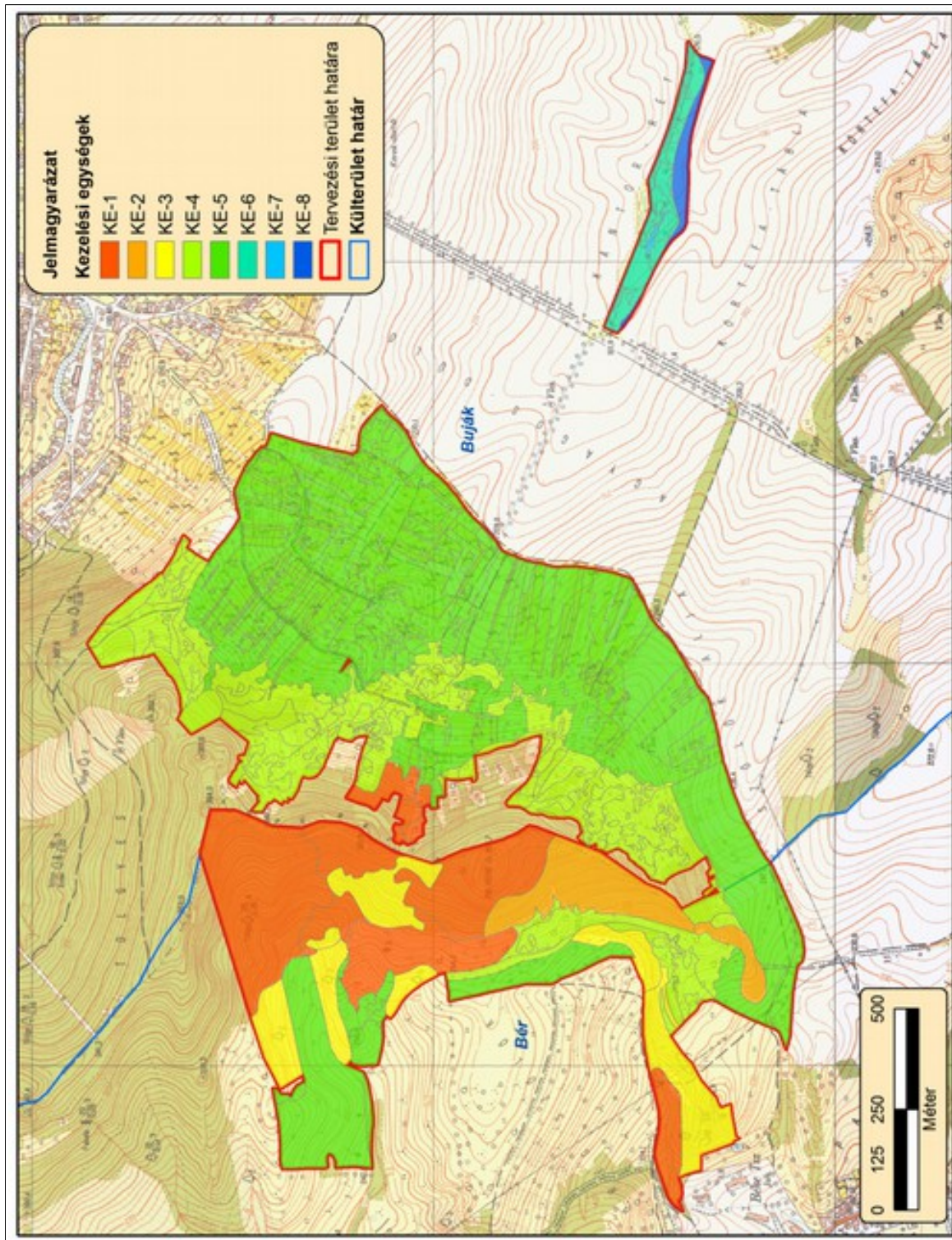
- A terület védett növényfajainak, gerinctelen és madárfaunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel a kezelés (leégés, legeltetés) élővilágra gyakorolt hatására (jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel NBmR protokoll alapján)
- Szukcessziós változások figyelemmel kísérése, az élőhelyterképezés megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel NBmR protokoll alapján).
- Özönnövények esetében ponttérképezéses (alapállapot) felmérés majd annak megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel. A vizsgálat eredményeként a kezelések tervezhetősége is javulhat.
- Az égetések (intenzitása, időbeliség) gyepek és mocsárrétegre vonatkozó hatásainak a monitorozása. Az égetések vizsgálatával tapasztalatokat nyerhetünk arra is, hogy az égetések az adott területen milyen módon használhatók fel akár a természetvédelmi kezelések során is (javasolt módszer: növénytársulástani felmérések rögzített kvadrátok (mintaterületek) kijelölésével).

A jövőre nézve legfontosabbnak tartott kutatási feladatok a tervezési területen az alábbiak:

- Mivel a terület zoológia szempontból kevésbé feltárt, egyes – védett fajokat is tartalmazó – élőlénycsoportok (pl. lepkék, bogarak, egyenesszárnyúak) kiemelt kutatási prioritásként jelentkeznek (alapaunisztikai felmérések: jelenlét / hiány felmérések, mennyiségi mintavétel).
- A hagyományos gyümölcsökben még megtalálható tájfajta felmérése.

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (<http://www.termeszetvedelem.hu/nbmr>) keretében nem folyik monitorozás a tervezési területet. A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rendelkezésre álltak korábban is biotikai alapadatok, melyek jelen tervezés során kiegészültek a közösségi jelentőségű állatfajok felméréseivel.

3.2.5. Mellékletek

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészek
KE-1	zonális erdőtársulások (cseres-tölgyesek, gyertyános-tölgyesek)	26,9	Bér 0103/2 (*), 0110/10 (*), 0110/118 (*), 0110/119 (*), 0110/314 (*), 0110/322 (*); Buják 0163/7	Bér 20 B (*), C, D, E, F (*), G (*), CE, 26 B (*), TII (*); Buják 122 A
KE-2	melegkedvelő tölgyesek	6,7	Bér 0110/10 (*), 0110/318, 0110/319 (*), 0110/321 (*)	Bér 20 G (*), 26 C
KE-3	elakácódott származékerdők	12,2	Bér 0103/2 (*), 0110/10 (*), 0110/118 (*), 0110/119 (*), 0110/315 (*), 0110/316, 0110/322 (*), 0110/285 (*)	Bér 20 A, F (*), 24 H, I, 26 B (*)
KE-4	félszáraz irtásrétek, sztyepprétek, sztyeppcserjések	35,9	Bér 0110/40 (*), 0110/283 (*), 0110/284 (*), 0110/286 (*), 0110/287, 0110/288, 0110/289, 0110/290, 0110/291, 0110/292, 0110/293, 0110/294, 0110/295, 0110/296, 0110/297 (*), 0110/298 (*), 0110/299 (*), 0110/304 (*), 0110/306 (*), 0110/321 (*), 0110/322 (*), Buják 0163/3, 0163/4, 0163/8 (*), 0163/9, 0163/10, 0163/11, „zártkert” (*)	Bér 26 B (*)
KE-5	felhagyott és művelt kiskertek, száraz legelők	84,1	Bér 0110/7, 0110/8, 0110/9 (*), 0110/25, 0110/26, 0110/27, 0110/28, 0110/29, 0110/30, 0110/31, 0110/32, 0110/33, 0110/34, 0110/35, 0110/36, 0110/37, 0110/38, 0110/39, 0110/40, 0110/41, 0110/42, 0110/43, 0110/44, 0110/45, 0110/46, 0110/47, 0110/48, 0110/49, 0110/50, 0110/51, 0110/52, 0110/53, 0110/322, 0110/299 (*), 0110/300 (*), 0110/301, 0110/302, 0110/303, 0110/304, 0110/305 (*), 0110/306 (*), 0110/314 (*), 0110/319, 0110/322 (*), Buják 0163/8 (*), 0163/9 (*), „zártkert” (*)	-
KE-6	mocsárrétek, magasásrétek és üde magaskórósok	3,7	Buják 0151/17 (*)	-
KE-7	lápéri fragementumok	0,1	Buják 0151/17 (*)	-
KE-8	szántóterületek	1,2	Buják 0151/17 (*)	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület egésze a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területébe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A tervezési terület nem fed át sem országos, sem pedig helyi jelentőségű természetvédelmi területtel. *Ex lege* védettségű láp, kunhalom, földvár, barlang nem érinti a tervezési területet.

3.3.1.1 Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A területen a mezőgazdasági hasznosítás jelenleg igen alacsony. Művelés (szőlő, kiskert, szántó) csak néhány parcellában folyik a zártkertek területén, ezek hasznosítása esetleges, zömük felhagyott állapotú. A települések népességének csökkenésével a külterületi (zártkerti) ingatlanokon folytatott gazdálkodás intenzitása régiós szinten is igen visszaesett. A zártkertek esetén az agrár- és agrár-környezetvédelmi támogatások lehívásának gátjának tekinthető a felaprózódott birtokméret és az ebből következő birtokösszetétel (sok tulajdonos).

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson (23/2013. (IV.09.) VM rendelet) felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változó összegű lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a mozaikos élőhelyek fenntartását és, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos természetvédelmi pályázat nem tervezett. Ennek egyik oka a sajátos birtokstruktúra is, lévén a gyepterületek jelentős részre kisparcellákkal tagolt.

3.3.3. Egyéb

A fent listázott tervezési kereteken és lehetőségeken túl egyéb javaslat nem fogalmazható meg.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban:

<http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	üisz: 34-14/6/2014 23 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2014.04.10.

Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	Üis: 34-14/7/2014 hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 12 fő (tulajdonos/földhasználó – 6 fő; hatóság – 3 fő; BNPI – 3 fő)	2014.04.17.
Nyomatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Natura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célt érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyp és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).	A terepbejáráson, ill. a fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma (5 db)	2014.04.17. 2014.07.10
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üis: 34-14/9/2014. 21 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén) emlékeztető	2014.07.10.
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üis: 34-14/10/2014. Megküldött tértevények	2014.07.02.
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013.07.05

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (1 ha feletti érintettség, 7)
Erdőgazdálkodók	Magánerdő tulajdonosok; Budapesti Erdőgazdaság Zrt. (2)
Vadgazdálkodók	Vadásztársaságok (Cserhátaljai Földtulajdonosok Közössége)
Önkormányzatok	Bér és Buják községek önkormányzata
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, • Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága • Nógrád megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága • Nógrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság • Pásztói Járási Hivatal Járási Földhivatala • Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége • HM Védelemgazdasági Hivatal Infrastrukturális Igazgatóság, Ingatlanfejlesztési és Környezetvédelmi Osztály
Civil szervezetek, köztisztviselők	<ul style="list-style-type: none"> • Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, Nógrádi Helyi Csoportja • Nemzeti Agrárkamara Nógrád megyei Igazgatósága
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

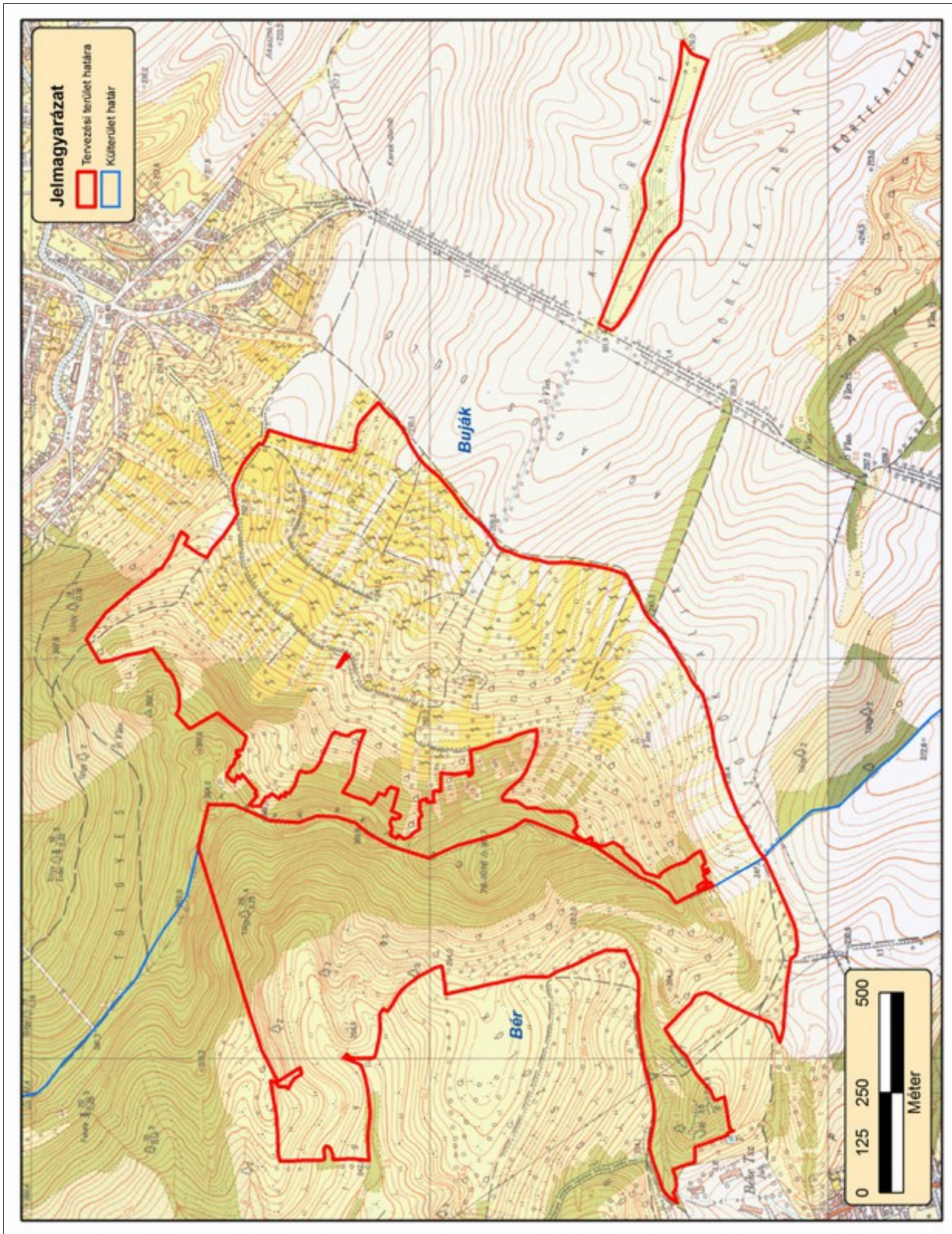
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A 3.4.2 pontnál listázott területhasználóktól, kezelőktől és civil szervezetektől írásos tervvéleményt nem kaptunk.

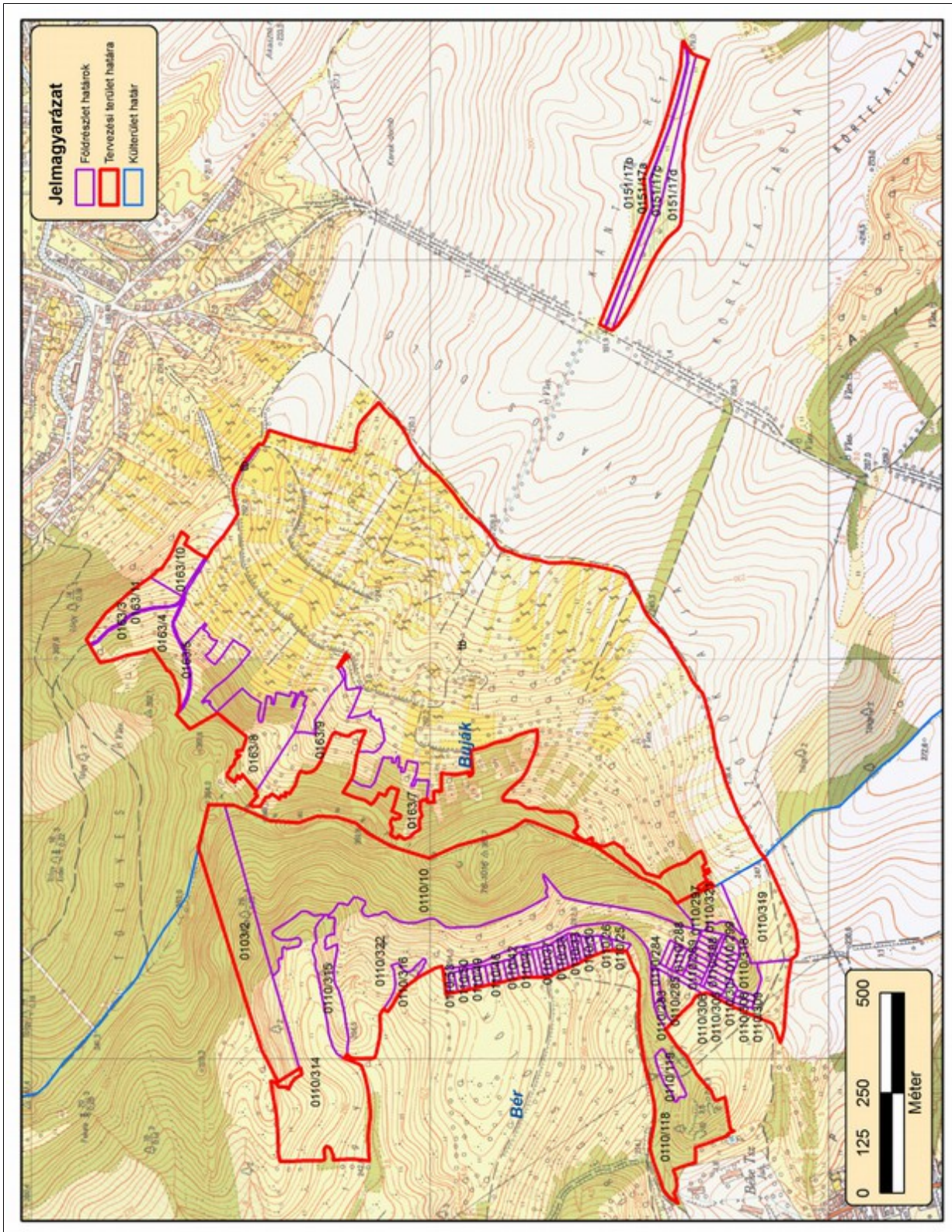
A Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatalának Infrastrukturális Igazgatósága INF/186-12/2014. ikt. számú levelében tájékoztatta a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságot, hogy a tervvel kapcsolatban honvédelmi-kiképzési és erdészeti szakmai szempontok vonatkozásában észrevétel nem merült fel a megküldött egyeztetési tervdokumentációval kapcsolatban (BNPI ikt. sz. 34-14/12/2014.).

4. Térképek

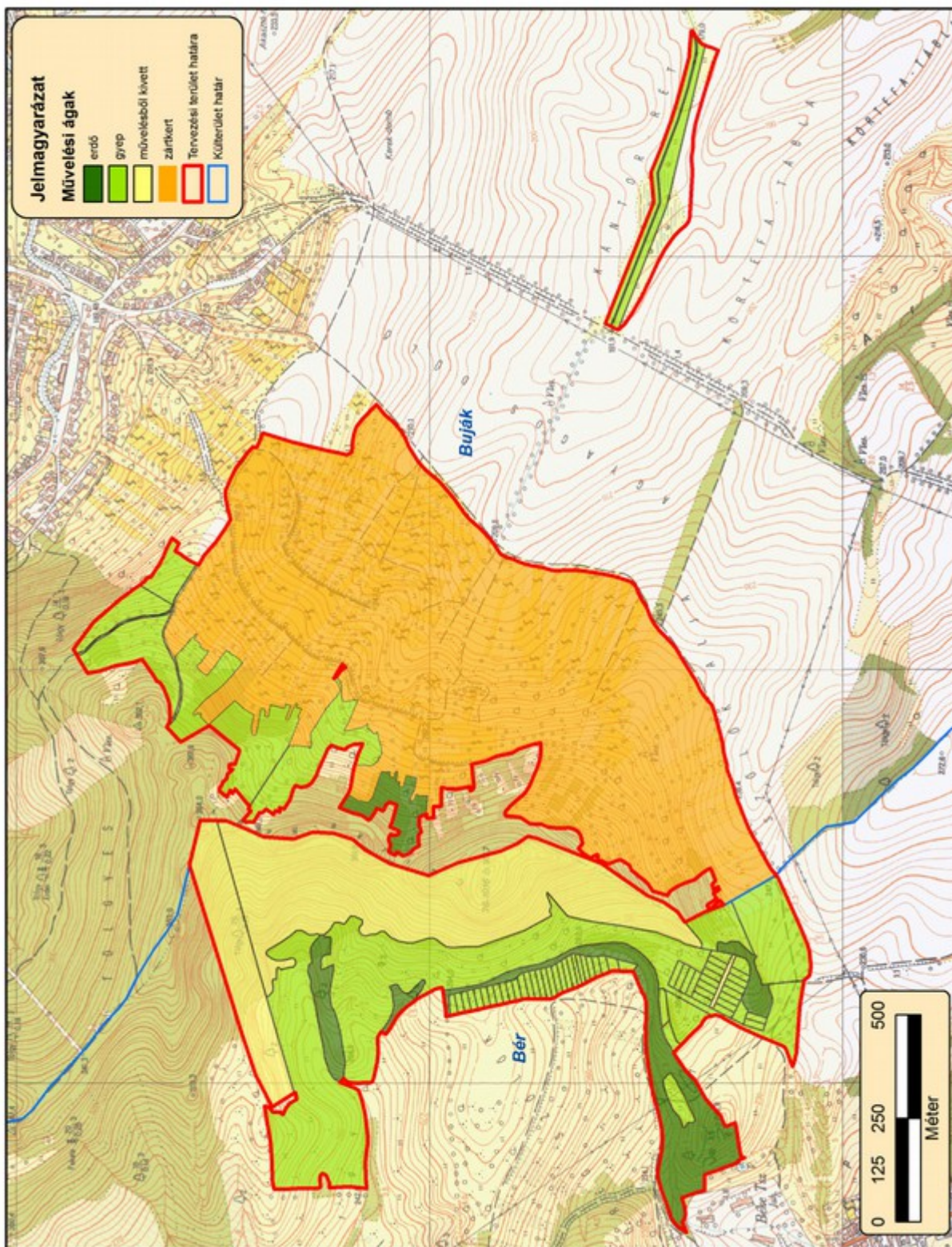
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvánítási térképe
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe
5. ábra: A Nemzeti Ökológiai Hálózat térképe
6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe
7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe
8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfaj térképe (leánykőkörcsin)

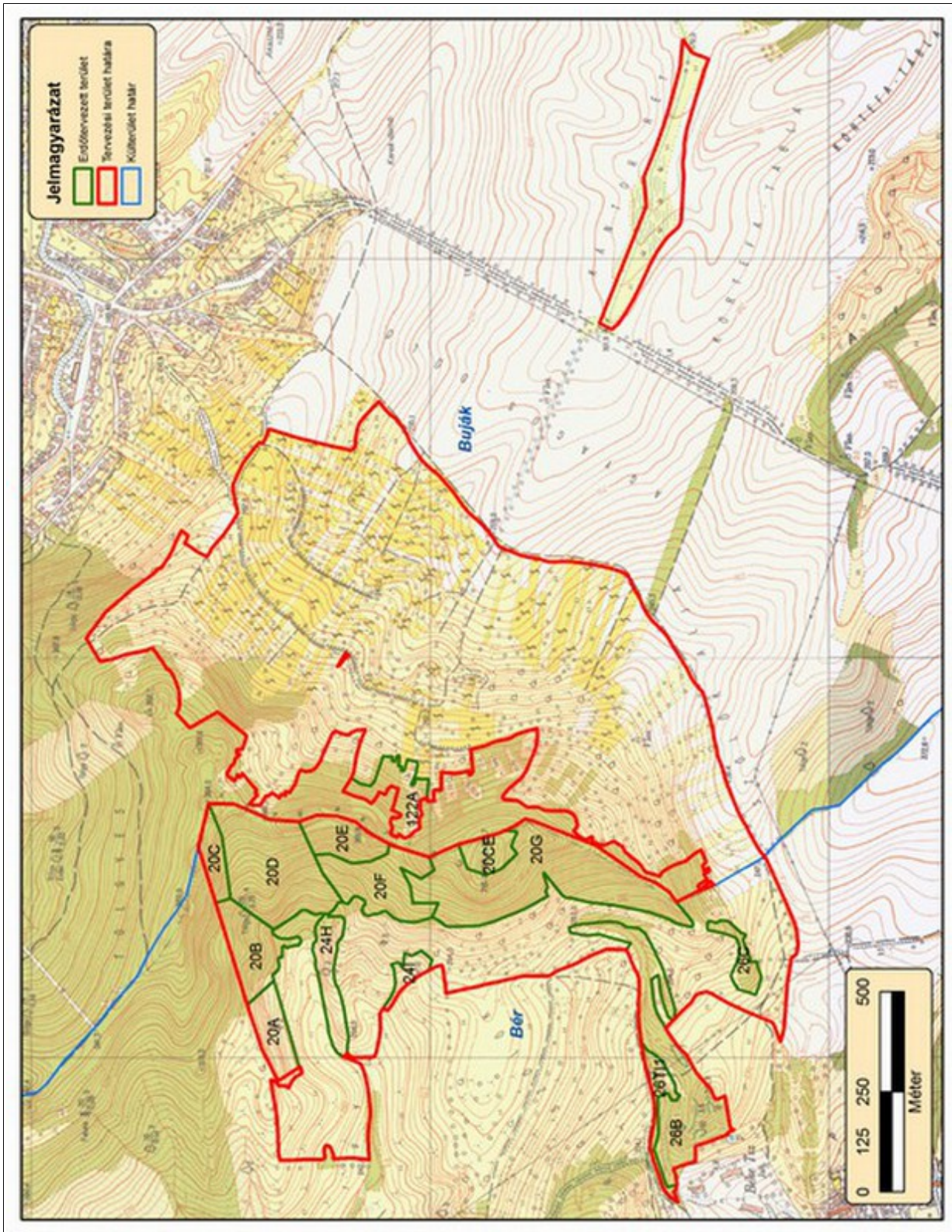
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe

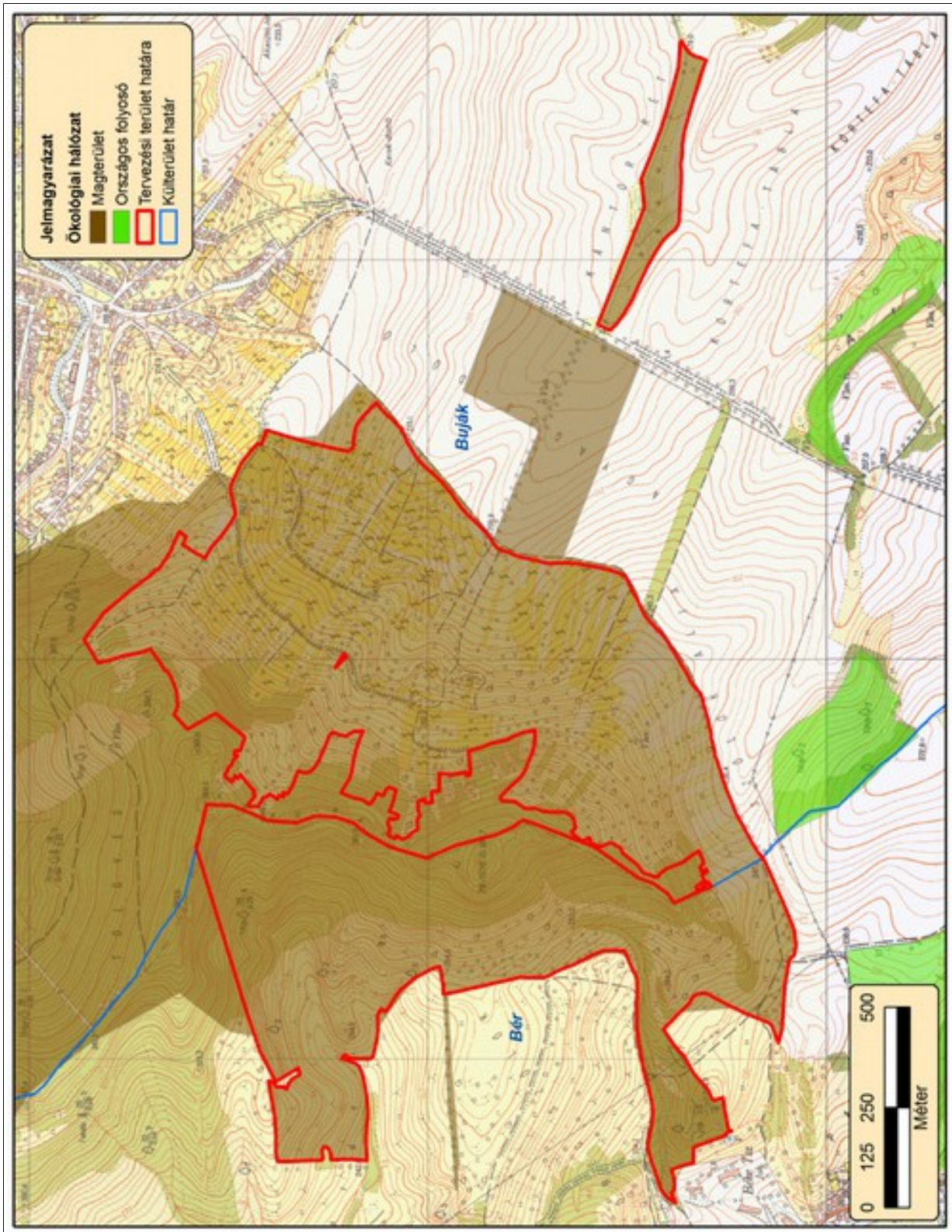
2. ábra: A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe

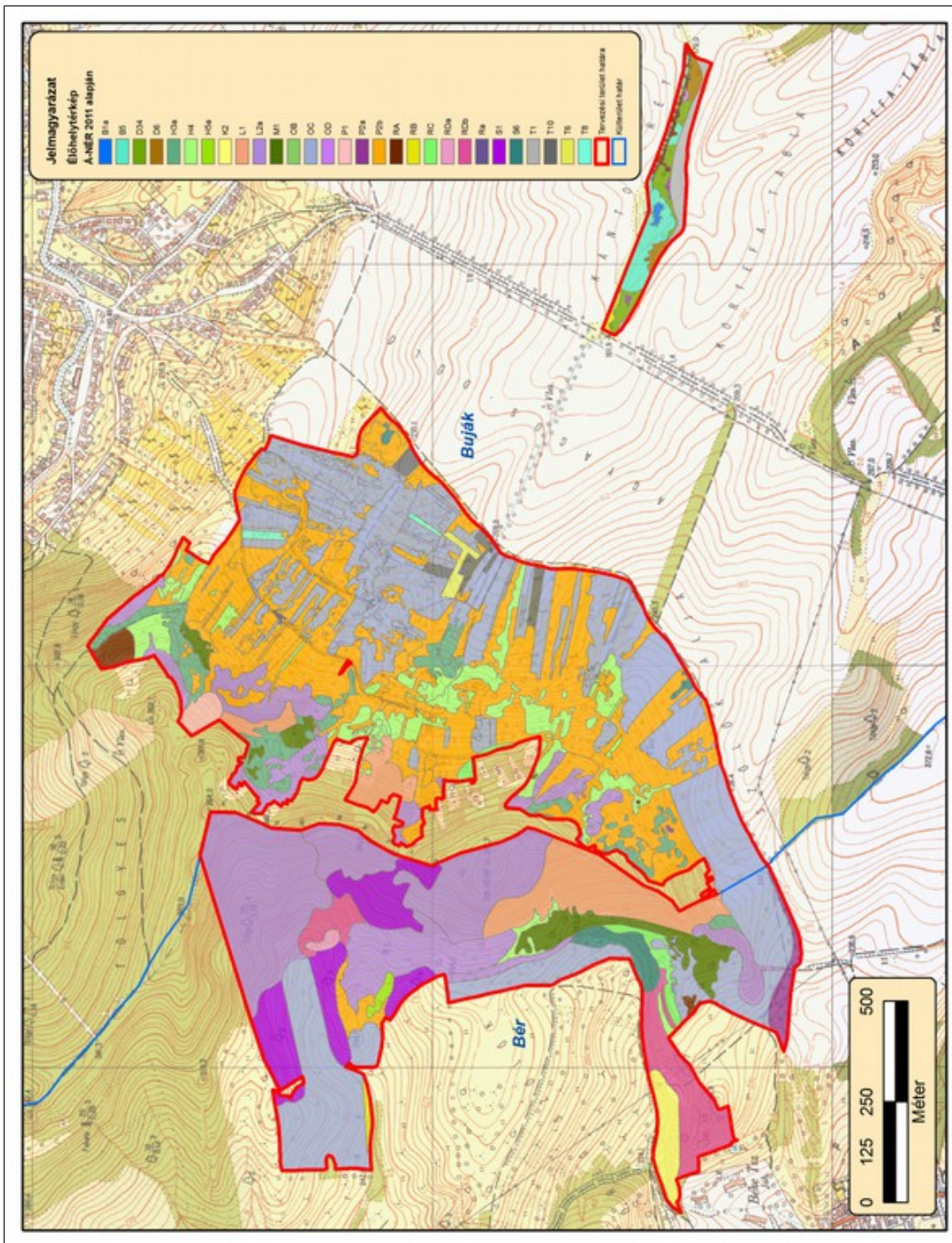
3. ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe

4. ábra: A tervezési terület erdészeti térképe

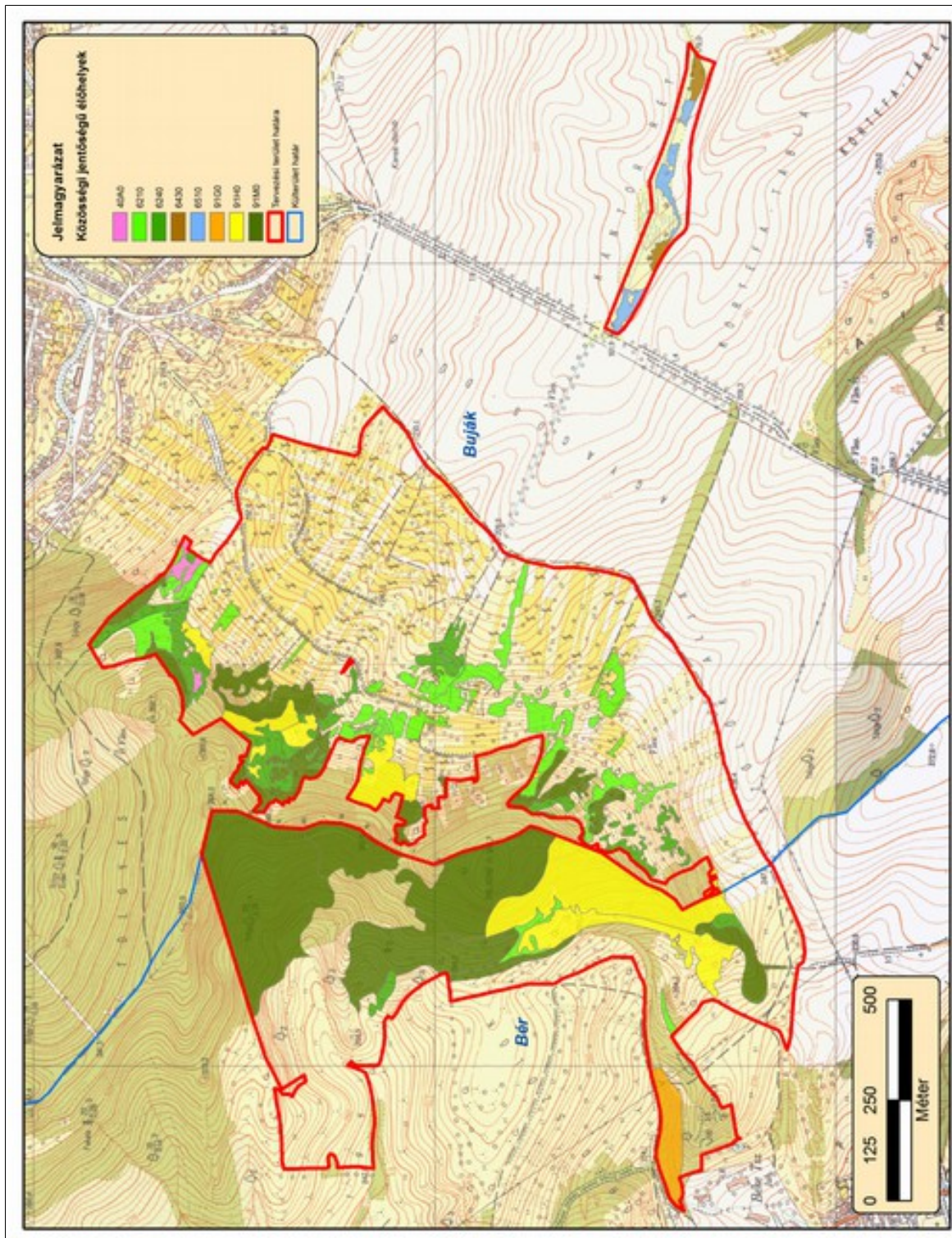

5. ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe

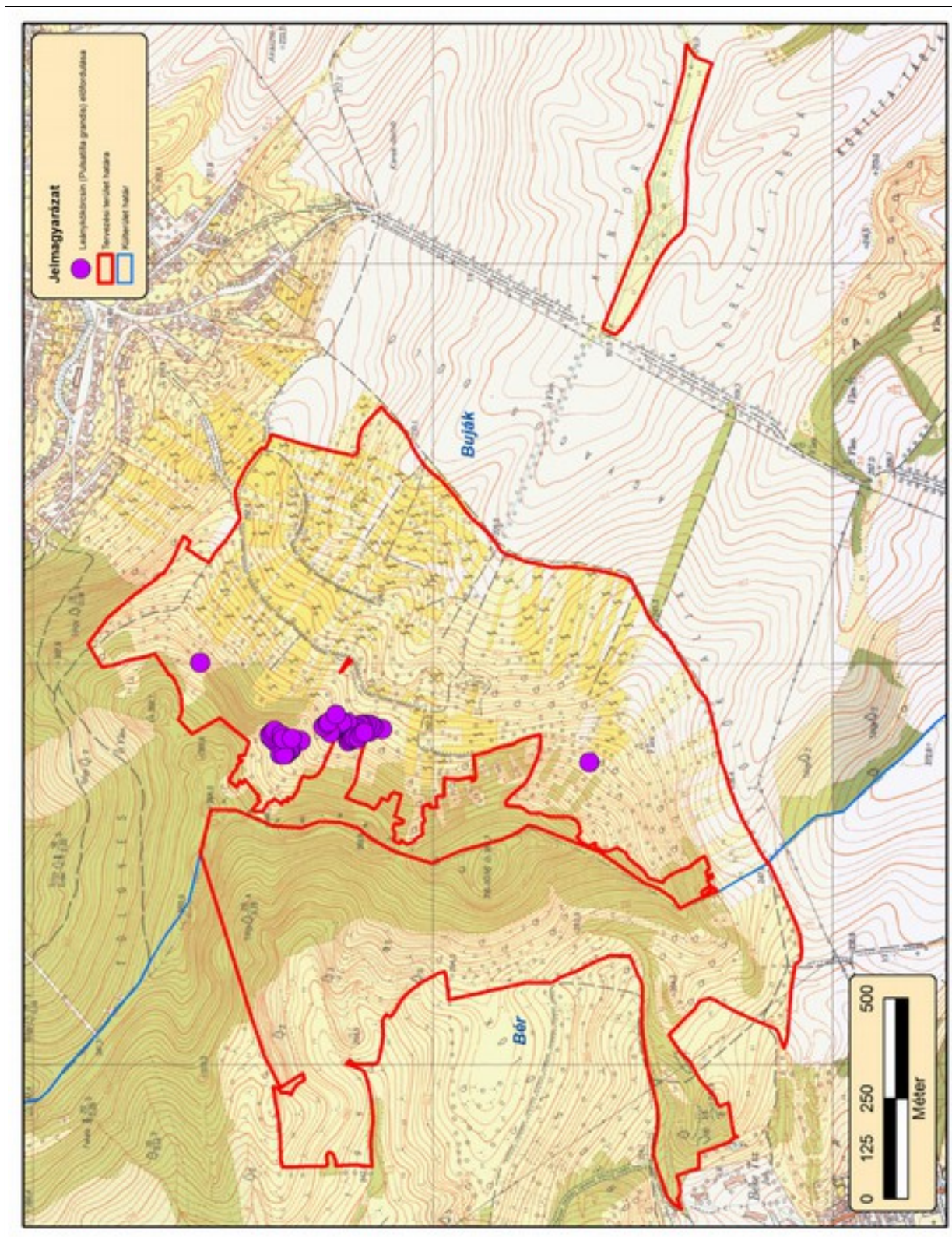

6. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe. (B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B5 - Nem zombékoló magassárrétek; D34 – Mocsárrétek; D6 - Artéri és mocsári magaskórósok, árnyas-nyirkos szegélynövényzet; H3a - Köves talajú lejtősztyepek; H4 - Felsőszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok és erdősztyeprétek; H5a - Lőszgyepek, kötött talajú sztyeprétek; L2a - Cseres-kocsánytalan tölgyesek; K2 - Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek; M1 - Molyhos tölgyes bokorerdők; OB - Jellegtelen üde gyepes és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz-felsőszáraz gyepesek; OD - Lágyszárú özönfajok állományai; P1 - Őshonos fajfajú fiatalosok; P2a - Üde és nedves cserjések; P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fajfajú facsoportok, fasorok, erdősavók; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Őshonos fajfajú keményfás pionír és jellegtelen erdők; RDa - Őshonos lombos fajfajokkal elegyes fenyves származékerdők; RDb - Őshonos lombos fajfajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők; S1 - Akác ültetvények; S6 - Nem őshonos fajfajok spontán állományai; T1 - Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák; T6 - Intenzív szántók; T8 - Intenzív szőlők és gyümölcsösök; T10 - Fiatal parlag és ugar)

7. ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura) élőhelytérképe). (40A0 - Szubkontinentális peripannonn cserjések; 6210 - Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*); 6240 - Szubpannon sztyeppék; 6430 - Üde tápanyaggazdag magaskórósok; 6510 - Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*); 91G0 - Pannon gyertyános-tölgyesek; 91M0 - Pannon cseres-tölgyesek), 91H0 - Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*szel)

8. ábra: Közösségi jelentőségű növényfajok térképe I. (leánykörcsín)

5. Fotódokumentáció

1. kép: Sarjeredetű cseres-tölgyes

2. kép: Gyertyános-kocsánytalan tölgyes

3. kép: Szepprétfolt molyhos tölgyes szegéllyel

4. kép: Szegélyesedő félszáraz gyepek kocsordokkal

5. kép: A Kántor-rét mocsári élőhely-komplexe